

BETÆNKNING**Afgivet af udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning- og Kirke****Vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at oprette og drive en ekstra særligt indrettet kostskole for udviklingshæmmede børn og unge i medfør af § 25, stk. 4 samt § 36, stk. 1 i Inatsisartutlov nr. 15 af 3. december 2012 om folkeskolen.

(Fremsat af medlem af Inatsisartut Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit)

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem, Ruth Heilmann, formand, Siumut

Inatsisartutmedlem, Per Berthelsen, næstformand, Siumut

Inatsisartutmedlem, Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem, Harald Bianco, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem, Randi Broberg, Partii Inuit

Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning- og Kirke har efter 1. behandlingen den 17. oktober 2013 under EM/13 nærmere arbejdet med forslaget.

Forslagets indhold og formål:

Forslagets formål tager udgangspunkt i problemstillingen omkring de manglende tilbud for børn og unge med speciel behov for undervisning.

Der eksisterende tilbud for børn og unge med specielle behov for undervisning, som er oprettet som døgninstitutioner for hele landet, såsom Ivaaraq i Qaqortoq, Ado Lyngep Atuarfia i Aasiaat og specialcentret i Ilulissat, anses ikke til at være tilstrækkelig i forhold til det voksende behov.

Forslagsstilleren mener, at unge med handicap med behov for specielt tilrettelagt undervisning, bør sikres gode rammer og forhold af hensyn til deres videre uddannelses- og udviklingsforløb, kompetenceløft og ikke mindst deres muligheder for at kunne træde ind på arbejdsmarkedet. Forslagsstilleren tager udgangspunkt i en ekstra særligt indrettet kostskole for udviklingshæmmede børn og unge i medfør af § 25, stk. 4 samt § 36, stk. 1 i Inatsisartutlov nr. 15 af 3. december 2012 om folkeskolen.

§ 25 stk. 4 har følgende ordlyd:

” Stk. 4. På særligt indrettede kostskoler kan optages elever med handicap, for hvem det må anses at være en væsentlig fordel at opholde sig uden for hjemmet med henblik på videre skolegang/optræning.”

§ 36, stk. 1 har følgende ordlyd:

§ 36. Det påhviler Naalakkersuisut at sørge for:

1) særligt indrettede kostskoler i henhold til § 25, stk. 4, ...”

1. behandling af forslaget i Inatsisartut

Naalakkersuisut

Naalakkersuisut støtter ikke forslaget, og fremlagde flere begrundelser for at forslaget forkastes.

For det første opremsede Naalakkersuisoq fakta om antal elever i folkeskolen, som var henvist til vidtgående specialundervisning i henholdsvis skoleårene 2004 – 2005 og 2011 – 2012, hvor der var en stigning fra 13 % til 15 % i antallet af elever henvist til vidtgående specialundervisning. Ligeledes var der en stigning i den almindelige specialundervisning fra 5 % for skoleåret 2004/2005 til 8 % for skoleåret 2011/2012, dvs. der gennem 8 skoleår havde der været 2 til 3 % stigning henvist til begge typer af specialklasser.

Der er i dag stor mangel på faguddannede lærere til elever med specielle behov i undervisningen. Ud af de 230 lærere, der underviser i de nævnte klasser, er der kun 10 %, der har uddannelse indenfor det fagspecifikke område. Naalakkersuisut synspunkt er, at der er behov for en større indsats for at afdække problemstillingen, så eleverne kan få den fornødne og relevante undervisning.

Udover en venteliste på 3 elever til optagelse på Ado Lyngep Atuarfia er der ifølge Naalakkersuisoq 14 elever anbragt på institutioner i Danmark på nuværende tidspunkt, som kan være egnet til den målgruppe forslagsstilleren taler for.

Naalakkersuisut finder, at alle elever bør undervises i deres nære miljøer, hvor deres familier bor. Desuden er det holdningen i Naalakkersuisut, at folkeskolen skal udvikle sig til at kunne rumme alle elever, herunder elever med særlige behov for andre undervisningsmetoder og forudsætninger. Naalakkersuisut vil yderligere indgå i en tæt og konstruktiv dialog med relevante foreninger og interesseorganisationer, herunder i særdeleshed forældreforeningen ”Inooqat” for at sikre hensigtsmæssige løsninger på området.

Naalakkersuisut mener, at når der ikke foreligger et klart analysearbejde, der påviser, at der bør etableres en særligt indrettet kostskole – så ville det være et skud i tågen, at starte med at etablere en sådan.

Siumut

Siumut mener, at der mangler et videre forløb til unge, der har særlige behov for at klargøre sig til at påtage sig uddannelse eller blive rustet til arbejdsmarkedet. Siumut mener, at mange unge elever, der efter endt ophold eksempelvis på Ado Lyngep Atuarfia gå i stå, da hjemkommunen eller for den sags skyld hjembyen altid ikke tilbyder andre former for støtte eller handlingsplaner.

Siumut mener endvidere, at der bør udarbejdes en handleplan for hele landet, hvor aktørerne og alle berørte instanser tilsammen kommer med vurderinger af det handicappedes forhold og behov inden der træffes endelige beslutninger.

Inuit Ataatigiit

Inuit Ataatigiit tilslutter sig til forslaget på baggrund af, at Inerisaavik i et notat fra 2011 har dokumenteret, at antallet af elever indskrevet på 10. klasse i 2011 var opgjort til 846, inklusive antallet af elever under vidtgående specialundervisning. Ud af disse var 45 elever under vidtgående undervisning, men fritaget for prøver. Det svarer omtrent til 2-3 klasser.

Inuit Ataatigiit mener at elevantallet på 45 er bekymrende stort, og dette skal vi forholde os til og træffe de fornødne beslutninger.

Endvidere mener Inuit Ataatigiit, at de fysiske rammer og faglige kompetencer på Ado Lynge Atuarfia ikke er tilstrækkelige til at kunne varetage flere unge til at oplære dem til et voksenliv og til at forsørge sig selv på lige fod med normal fungerende borgere i samfundet.

Atassut

Atassut er enig med forslaget, da børn og unge med særlige tilrettelagt undervisning har behov for at blive løftet op og udvikles til, at kunne få udbytterig undervisningsforløb og klare sig i videre i deres uddannelsesforløb.

Partii Inuit

Partii Inuit vil skabe de bedst mulige vilkår for børn og unge, men tilslutter ikke forslaget. Derimod støtter partiet op om Naalakkersuisuts igangværende planer. Partii Inuit mener endvidere, at de nuværende ordninger med henblik på særligt tilrettelagt undervisninger i folkeskolen skal styrkes og tilpasses, og henviser til Naalakkersuisuts igangværende planer med, at få problemstillingen indarbejdet i Uddannelsesplanen.

Udvalgets behandling af forslaget:

Udvalget besluttede at udsætte 2. behandlingen af forslaget til FM2014, da udvalget på denne vis ville have fornøden tid til at inddrage forskellige og relevante instanser i forbindelse med udvalgets behandling af forslaget.

Udvalget var repræsenteret i konference arrangeret af Naalakkersuisoq for Familie og Justits og forældreforeningen til handicappede "Inooqat" den 26. marts 2014, med emnet: Udviklingshæmmede i Grønland i dag- udfordringer og muligheder.

Under konferencen blev det oplyst, at Inooqat har rejst rundt i flere kommuner og byer samt bygder for at indsamle viden om forældre til handicappet børn og unge, herunder oplyst om de rettigheder, der findes i lovgivningen med henblik på at få hjælp og støtte.

Desuden var der flere indlæg fra forældre til handicappede børn og unge med eksempelvis ADHD og autisme som diagnose, der kom fra forskellige kommuner, og som udtrykte deres oplevelser med kommunen. Alle oplægsholderne tilkendegiver og giver til udtryk for en masse frustration i forhold til det etablerede system, da det offentlige system altid ikke er gearret til at tackle problemstillinger, man som pårørende henvender sig om. Alle kommuner og dertilhørende afdelinger i byerne såvel som bygder har ikke samme tilgang og fornødne ressource til, at igangsætte den støtte og hjælp, som loven forpligter. En andet og påfaldende problemstilling er, at der ikke findes instanser til socialisering eller videreuddannelse til unge mellem 15 – 21 år i samfundet som sådan. Dette giver sig udslag ved, at forældrene og pårørende må bruge en masse tid og ressource på, at finde muligheder i og udenfor landet. Det skal dog nævnes i den forbindelse, at flere kommuner er opmærksomme på problemstillingen og dermed har igangsat den fornødne hjælp til familier med handicappet børn og unge, som ifølge loven har ret til hjælp og vejledning.

Foretræder

Udvalget havde indkaldt forældreforeningen til handicappede børn og unge "Inooqat" og Videns- og Rådgivningscenter om Handicap, IPIS, som er underlagt Departementet for Familie og Justitsvæsen til foretræde den 2. maj 2014, hvoraf der gives ca. ½ time til de fremmødte oplægsholdere. Foretræde omhandler for begges vedkommende om status for handicap området dvs. igangværende planer og fremadrettet planer og visioner.

Inooqat

Inooqat har direkte taget udgangspunkt i forslaget og støtter ikke op om forslaget med følgende begrundelser:

- 1) At det eksisterende system ikke udfordres til reformering, der mangles et uvildig kontrolinstans som har til opgave i, at kigge på Selvstyrets og kommunernes håndtering af handicapområdet. Der mangler samlet set en behovsanalyse, der definerer omfanget af problemstillingen med anbefalinger til hvordan opgaven løses.
- 2) Niveauet i fagligheden til at varetage handicapområdet løftes i forhold til det faktiske behov og ikke efter situationsbestemte økonomiske årsager som kommunerne og landskassen ofte er dimensioneret af.
- 3) Der mangler et apparat af faggrupper der samlet set er i stand til, at vurdere hvorledes handicapområdet skal gribes an både på kommunalt-og landsplan. Den enkelte handicappedes behov er ikke altid inddraget i forhold til, hvor man skal placere vedkommende, når der er tale om institutionsanbringelse enten her i Grønland eller Danmark.

IPIS

IPIS er et videns- og rådgivningscenter der har til formål, at rådgive brugerne og målrettet handicappedes pårørende, fagfolk og institutioner som primære brugere, hvormed rådgivningen er grønlandssproget og tilpasset de grønlandske forhold. IPIS er desuden et viden og informationscenter, der har til opgave, at indsamle informationer om handicaps til offentlig tilgængelighed, der løbende opdateres på hjemmesiden. IPIS har produceret en informations cd om et specifikt handicap som er tilgængelig for alle.

IPIS blev igangsat i slutningen af 2009 med oprindelig opstart i 2011 umiddelbart efter handicapområdet blev overtaget af kommunerne. IPIS hører under departement for Familie og Justitsvæsen, men er en uafhængigt institution. IPIS påtager sig forskellige opgaver udover, at fremstille informationspjecer i forhold til forskellige handicaps.

Derudover arrangerer IPIS landsdækkende kurser for personale. Primært ufaglærte støttepersoner eller lignende, og i samråd med kommunerne, foruden at de tilbyder modulopbygget kurser. Endvidere afholdes der kurser for pårørende eksempelvis pårørende til døde og døvstumme.

Desuden afholdes der landsdækkende konferencer og seminarer arrangeret sammen med IPIS omkring specifikke områder om handicappedes forhold med efterfølgende udgivelse af redegørelser.

Der afholdes landsdækkende træf for specifikke handicaps til opstart og igangsættelse af foreninger. IPIS er gang med, at planlægge træf for ordblinde og deslige for at få overblik over situationen, da det faktiske tal af antal ordblinde, der findes i Grønland ikke eksisterer. Desuden er der på nuværende tidspunkt ikke fremsat egnet test til de grønlandske brugeres forhold, hvilket gør, at opsporing og måling af ordblinde til stadigvæk ikke foreligger.

IPIS mener, at der mangler uddannelse på specifikke fagområder til, at afdække handicapområdet til bunds.

Udvalgets sammenfattende bemærkninger

Udvalgt vil for det første tage stilling til selve afstemningstemaet i forhold til forslagsstillerens hensigt med forslaget.

For det første tager forslagsstilleren udgangspunkt i, at der ifølge Inatsisartutlov om folkeskolen gives der mulighed for særligt indrettet kostskoler, der kan optage elever med handicap. Kostskolen skal være beregnet til dem det anses at være en fordel for, at opholde sig udenfor hjemmet i forbindelse med videre skolegang eller optræning.

For det andet er udvalget enig med forslagsstilleren, at problemstillingen er omfattende, og at samfundet har brug for løsninger her og nu.

Udvalget og flere relevante udvalg i Inatsisartut er bekendt med problemstillingen på nært hold og har gennem de senere år udarbejdet flere betænkninger om forholdene for vores handicappede. Dertil er der afholdt flere konferencer, møder, kurser og mange andre tiltag på kommunalt og landsbasis for at behandle problemstillingen. Udvalget har i det seneste år foretaget og indhentet relevante oplysninger. Dette ved udvalgsrejser, samråd med Naalakkersui-

sut, Foretræder og møder med relevante parter, og ikke mindst ved orienteringsbesøge underlagt fagudvalget ressortområder.

Udvalget er bekendt med, at de store afstande i landet og den specifikke manglende ekspertise på handicapområdet reflekterer og udleder nye problemstillinger. Udvalget er endvidere bekendt med, at i takt med det stigende og hurtigere informationsflow, der florerer i samfundet, opstår der flere krav til tiltag på handicapområdet.

Til trods for at udvalget principielt er enig med forslagsstilleren om, at der bør etableres en ny kostskole til elever med særlige behov for undervisning til et passende alderstrin, der måtte være over 15 år, vil udvalget fremkomme med ændringsforslag, der skal give et styrket beslutningsgrundlag for konkrete fremadrettede beslutninger.

Motivation for ændringsforslag

Udvalget er vidende om, at den nuværende kostskole for handicappede i Ado Lyngep Atuarfia, som ligger i Aasiaat, er en ældre bygning, som trænger til enten en totalrenovering eller en hel ny bygning.

I dette tilfælde kan udvalget indstille, at såfremt der bygges en ny kostskole, der skal være en forlængelse af folkeskolen for handicappede, så må man nøje påtænke nærmiljøet, - dvs. de fysiske forhold, og dertilhørende faciliteter grundigt til de specielle forhold, der måtte tages hensyn til de forskelligartede handicapdiagnoser.

Udvalget er vidende om, at flere relevante instanser påpeger behovet for en analyse på handicapområdet i Grønland i det hele taget, specielt for det alderstrin forslagsstilleren henviser til dvs. omkring 15 år og opefter.

Udvalget mener derfor, at det er vigtigt alle instanser, og det etablerede system drager en analyse af, hvorledes et moderne og tilsvarende handicaptilbud af en kostskole fremover skal sættes i værk. Udvalget er desuden opmærksomt på at, know how og ekspertise indenfor handicap fagområderne skal være ligeså vigtige kvalitetskrav til alle personale, hvorfor kompetencegivende kurser skal være påkrævet fra starten. Formålet med kostskolen skal tage udgangspunkt i, at inddrage moderne og nyere undervisningsmetoder såvel som, at eleverne klagøres og trænes til at fungere som normale borgere i det omgivende samfund, dvs. at kunne påbegynde uddannelse eller påtage sig erhverv, som en del af deres videre forløb i voksenlivet. Udvalget er enig med foreslagstillers målsætninger om, at unge med handicap med behov for specielt tilrettelagt undervisning, bør sikres gode rammer og forhold af hensyn til deres videre uddannelses- og udviklingsforløb, kompetenceløft og ikke mindst deres muligheder for at kunne træde ind på arbejdsmarkedet.

Udvalget er bekendt med problemstillingerne omkring personalesiden på handicapområdet, og skal i sammenhængen henvise til forslaget FM2014/111, der blev vedtaget den 7. maj 2014, hvorefter *Naalakkersuisut til FM 2015 med udgangspunkt i behovet for uddannelse og opkvalificering af personalet på handicapområdet skal fremlægge en strategi- og handlingsplan, der fremadrettet anviser vejen for, hvorledes vi permanent opfylder behovene for uddannelse, efteruddannelse og kurser for ansatte på handicapområdet.*

Med henvisning til de fremførte årsager vil udvalget fremkomme med følgende ændringsforslag:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremlægge en analyse af en inkluderende organisering af særligt tilrettelagte undervisningsforløb i regi af folkeskolen for handicappede med udgangspunkt i de handicappedes behov, herunder en analyse af behovet for etablering af, eller renovering af særligt indrettet kostskoler for udviklingshæmmede børn og unge i Grønland på 15 år og derover. Analyserne skal senest til FM 2015 fremkomme med anbefalinger til opfølgende tiltag samt analyse af behovet for etablering af specialundervisning i de respektive Efterskoler i Grønland.

De økonomiske og administrative konsekvenser af udvalgets ændringsforslag:

Udvalget anslår, at den ønskede analyse vil medføre administrative omkostninger i form af aflønning af en AC-fuldmægtig i henved 3 måneder, hvilket svarer til en omkostning i omegnen af 125.000 kr.

Hertil kommer tolkeressourcer samt udgifter til trykning og distribution. Samlet må dette vel anslås at kunne løbe op i omkring 200.000 kr. Disse udgifter vil skulle holdes indenfor den i forvejen afsatte økonomiske ramme for det konkrete Naalakkersuisutområde, hvor der allerede pågår en evaluering af udlægninger af handicapforsorgen til kommunerne.

Indstilling:

På baggrund af ovenstående bemærkninger indstiller et enigt udvalg det fremsatte ændringsforslag til vedtagelse og det oprindelige forslag til forkastelse.

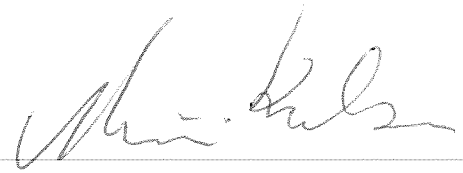
Med disse bemærkninger overdrager udvalget forslaget til den afsluttende 2. behandling.

Ruth Heilmann

Per Berthelsen

Mimi Karlsen

Harald Bianco

Randi Broberg